

Rakennusalan korruptio ja sen torjunta

Tommi Lehtinen ylitarkastaja

Verohallinto, Asiakkuusyksikkö/Harmaan talouden torjunta

Korruption torjunnasta

- www.korruptiontorjunta.fi

- Viranomaisten yhteisesti luoma sivusto, jossa ajankohtaista tietoa korruption torjunnasta, ilmiöistä sekä valmistelussa olevista asioista
- Keskeiset toimijat:
  - Korruptionvastainen yhteistyöverkosto
    - yhteistyöverkostossa myös mm. EK ja Suomen yrittäjät
  - Oikeusministeriö
  - Poliisi
  - Valtiovarainministeriö
  - Verohallinto
  - Kilpailu- ja kuluttajavirasto,
  - Ulkoministeriö
  - Oikeusasiamies ja oikeuskansleri
  - Kuntaliitto
  - Transparency International
- Julkista tietoa korruption havainnoinnista mm. [korruption torjunta opas pk-yrityksille](#)
- Korruption vastainen [strategia](#) (Valtioneuvoston [periaatepäätös](#))

Korruptiontorjunta.fi

**TULE MUKAAN
RAKENTAMAAN SUOMEA,
JOSSA KORRUPTIO EI
MENESTY**

Ilmoita organisaatiosi mukaan kampanjaan!

LIITY MUKAAN

Miksi korruptiota on syytä torjua?

- Euroopan komissio on arvioinut korruption vuotuisten kustannusten olevan n. 120 miljardia euroa
  - välillisten kustannusten kanssa jopa 990 miljardia euroa
- Korruptio heikentää kilpailua ja kilpailuneutraliteettia
  - myös mm. mainehaitta sekä taloudelliset vahingot
  - rikosoikeudelliset seuraamukset
- Johdon tahtotila → signaali
  - vaikutukset yrityskulttuuriin ja toimintamalleihin
  - ns. nollatoleranssia on jo käytössä, johdon esimerkki?

Suomen lainsäädäntö ja korruptio

- Suomen rikoslaissa lahjusrikokset jaetaan kahteen luokkaan:
  - **Virkamiesten lahjonta** (RL 16 luku, RL 40 luku)
    - Virkamiesten lahjonta tai vastaavassa asemassa olevien henkilöiden lahjonta on rikos
    - Virkamiesten lahjontaa on yleensä pidetty erityisen tuomittavana, koska se heikentää luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen
  - **Yksityisen sektorin lahjonta** (RL 30 luku, RL 36 luku)
    - Yksityisen sektorin lahjontaa ohjaa lainsäädäntö, joka pyrkii suojelemaan elinkeinonharjoittajan ja sen palveluksessa olevien välistä luottamussuhdetta sekä luottamusta elinkeinotoiminnan asianmukaisuuteen
  - **Huom!** Sekä lahjusten antaminen että niiden vastaanottaminen on rangaistavaa
    - Myös muita seuraamussäännöksiä (esim. virka-aseman väärinkäyttö, velvollisuuksien rikkominen)
    - Käytännössä lahjusrikokset harvinaisia, virkarikokset yleisempiä
- **Verotuksessa** lahjuksenluonteiset kulut ovat **vähennyskelvottomia**
- *Lakiluonnos vaikutusvallan kauppaamisrikoksesta ollut lausuntokierroksella, [lausuntotiivistelmä](#)*

Mitä korruptio on?

- **Korruptio on vaikutusvallan väärinkäyttöä edun tavoittelemiseksi**
  - **Vaikutusvalta:** *Valta, kyky tai asema tehdä päätöksiä tai vaikuttaa toisen toimijan toimintaan, käyttäytymiseen, mielipiteisiin tai päätöksentekoon (vaikutusvalta ei edellytä muodollista määräys- tai toimivaltaa)*
    - Vaikutusvallan väärinkäyttöön voivat yhtälailla syyllistyä yksityishenkilöt, virkamiehet, poliitikot ja talouselämän palveluksessa toimivat
  - **Väärinkäyttö:** *Lain ja muodollisten sääntöjen vastainen toiminta / muuten epäeettinen toimintaa*
    - Korruptiosta etua saava taho voi tuottaa vahinkoa myös omalle työnantajalleen
  - **Etu:** *Etuudet tai hyödyt, jotka suoraan tai välillisesti parantavat vastaanottajan tai hänen intressipiiriinsä asemaa, statusta tai tilannetta*
    - Intressiryhmä voi olla esimerkiksi suku, ystävä, tuttavapiiri, poliittinen puolue, etninen tai uskonnollinen ryhmä tai muu viiteryhmä
- **Huom! Lahjonta on vain yksi korruption muoto**

Korruption ilmenemismuodot (Suomi)

- Korruptio ilmenee
  - epäeettisenä etujen antamisena ja vastaanottamisena,
  - eturistiriitoina ja suosintana ja
  - epäeettisenä päätöksentekona muodollisten päätöksentekorakenteiden ulkopuolella
- Suomalaiselle korruptiolle tavallinen piirre on, että tekijä noudattaa lakia, mutta toimii silti epäeettisesti
  - tutkimuksen mukaan korruptionriskit Suomessa liittyvät usein rakenteelliseen korruptioon eivätkä niinkään jokapäiväisessä elämässä ilmenevään niin sanottuun katukorruptioon
  - Transparency International -järjestön vuoden 2022 [Corruption Perception Index](#) -raportin (CPI) mukaan Suomi on maailman 2. vähiten korruptoitunut maa → **Rakenteellista korruptiota on vaikea havaita ja mitata, johtopäätös indeksistä voi olla harhaanjohtava!**
- Rakennusala on tunnistettu ns. riskisektoriksi (ml. kaavoitus julkisella puolella)

Korruption torjunnasta - Rakennusala

- Em. ohjeiden lisäksi rakennusalan yrityksille löytyy Rakennusteollisuus RT:n sivuilta eettiset periaatteet (korruptiota koskien kohdat 5 ja 7)
- RT:n v. 2018 teettämän kyselytutkimuksen mukaan esim.
  - *vastaajista 37 prosenttia kertoi, ettei ollut koskaan projekteissa törmännyt tilanteeseen, jossa asiakasorganisaation edustaja odottaa tai vaatii henkilökohtaisia etuja, kuten matkoja, kestitystä tai itseä hyödyttävää sponsorointia*
  - *42 prosenttia piti yllä kuvattua tilannetta harvinaisena ja*
  - *15 prosentin mielestä sitä tapahtui silloin tällöin*
  - *1,8 prosenttia vastaajista kertoi törmäävänsä tämäntyypiseen korruptioon usein, muttei kuitenkaan joka projektissa*
- Avoimissa vastauksissa kerrottiin mm. seuraavaa:
  - *asiakkaat, rakennuttajakonsultit tai isännöitsijät toivovat vaikkapa vuosittaisia matkoja, runsasta kestitystä, urheilusponsorointia tai jopa selkeitä lahjuksia*
  - *piilokorruptiota esiintyy eli kuinka julkisissa, kilpailuttamattomissa hankinnoissa suositaan vaikkapa golfkaverin yritystä tai ”saman uskontokunnan firmat” suosivat toisiaan*

Esimerkkejä Verohallinnon tekemistä havainnoista

- Tilaajan (kaupunki) tehnyt useita puitesopimukseen perustuvia tilauksia samalta yritykseltä
  - Yli 80 % yhtiöltä kaupungin tekemistä tilauksista saman toimihenkilön tekemiä ja hyväksymiä
  - Yhtiö ostanut kaupungin ko. työntekijältä auton ja veneen vähintäänkin markkinahintaan
  - Kaupungilla ei mitään tietoa siitä, kuka laskutetut työt on suorittanut, pois lukien ne nimet, joita yhtiö on laskuilla ilmoittanut (jotka eivät ole voineet millään suorittaa kaikkia laskutettuja töitä vrt. ei riitä vuorokaudessa tunnit)
  - Kirjanpitoon havaittiin kirjatuksi tekaistuja laskuja mm. ulkomaisilta yhtiöiltä
  - Ei työvoimakuluihin vaan tavarahankintoihin (mm. kultaharkkoja)
  - Toiminta hyvin kannattavaa (ilmoitettu verotettava tulo 20-30 %) → ylilaskutus?
  - Kaupungin työntekijä saanut hyötyä käteisellä (näyttö saatu)
    - henkilön todettu toimineen aiemmin samalla tavalla eli saanut aikaisemmassakin jutussa hyötyä
    - sai edelleen jatkaa kaupungin palveluksessa

Esimerkkejä Verohallinnon tekemistä havainnoista

- Yleishyödyllisessä yhteisössä johtavassa asemassa oleva henkilö oli saanut huomattavan, yli 100 000 euron, lainan rakennusyhtiöltä
  - Yleishyödyllinen yhteisö oli myynyt kaupungin keskustassa sijaitsevan kiinteistöyhtiön edullisesti
  - Ostajana oli ko. rakennusyhtiö sekä eräitä muita toimijoita
  - Myöhemmin yleishyödyllinen yhteisö osti yhden rakennuksen takaisin maksaen kauppahinnan luovuttamalla asunto-osakkeita kyseisen kaupungin alueelta
  - asunto-osakehuoneistot oli kaupan yhteydessä arvostettu alihintaan
  - Kauppoja yleishyödyllisen yhteisön puolesta hoiti yllä mainittu yhteisön johtavassa asemassa oleva henkilö, jonka tilille oli kahden vuoden aikana tallennettu vajaa 100 000 euroa

Havainnoista ja korruptioepäilyistä ilmoittaminen

- Oman harkinnan ja mahdollisuuksien mukaan ilmoitus organisaation sisäiseen ilmoituskanavaan
  - esim. sisäiset WhistleBlowing-ilmiantokanavat
  - Oikeuskanslerinviraston keskitetty ulkoinen [ilmoituskanava](#), jos ilmoittajansuojelun kolme yleistä edellytystä täyttyvät:
    - ilmoittajalla ei ole mahdollisuutta tehdä ilmoitusta sisäiseen ilmoituskanavaan
    - ilmoittajalla on perusteltu syy uskoa, että sisäisen ilmoituksen perusteella toimenpiteisiin ei ole ryhdytty määräajassa tai sen perusteella rikkomiseen ei voida puuttua tehokkaasti tai
    - ilmoittajalla on perusteltu syy uskoa olevansa vaarassa joutua vastatoimien kohteeksi ilmoituksen johdosta.
- Jos olet havainnut rikoksen tai epäilet sellaista, käänny poliisin puoleen
  - Joissakin tapauksissa asiasta kannattaa kertoa tietyille viranomaiselle tai kanteluelimelle, esim.
    - **Jos tekijä on viranomainen tai virkamies:** eduskunnan oikeusasiamies, oikeuskansleri
    - **Jos epäily liittyy valtion taloudenhoitoon:** Valtiontalouden tarkastusvirasto
    - **Jos epäilet kartellia:** Kilpailu- ja kuluttajavirasto
    - **Jos epäilet veronkiertoa:** Verohallinto → [Anna vihje verovilpistä](#)

VERO
SKATT